

MEMO

Van: <i>Ad de Regt</i>	 <p>gemeente WOERDEN</p>
Datum: <i>08-04-2021</i>	
Aan: <i>Gemeenteraad Woerden</i>	
Kopie:	
N.a.v. (evt. briefnrs.):	
Onderwerp: Beantwoording vragen politieke avond IBOR 01-04-2021	

Dd. 1 april 2021 heeft de politieke avond over IBOR plaatsgevonden. Middels voorliggende memo gaan wij in op enkele van de 1 april gestelde vragen, om invulling te geven aan het verzoek om meer informatie voor de avond van 8 april. Wij kunnen ons voorstellen dat op basis van onderstaande informatie vervolgvragen ontstaan, deze beantwoorden wij graag de eerstvolgende thema-avond of eerder als u ons daartoe verzoekt. Gezien de korte termijn tussen de twee avonden, wijkt deze informatiestroom af van het reguliere proces via een raadsinformatiebrief maar hopen wij invulling te geven aan uw informatiewens.

INLEIDING

In 2020 heeft de Gemeente Woerden de Strategische Heroriëntatie (SH) uitgevoerd. Het doel van deze SH was o.a. om de schuldquote van de gemeente Woerden beheersbaar te houden. Om de doelstelling van de schuldquote te halen is onder meer gekozen een taakstellend budget voor het beheer van de openbare ruimte vast te stellen.

Het budget wat van 2021 tot en met 2030 beschikbaar wordt gesteld, is ca. 50% van wat benodigd is om de openbare ruimte in stand te houden. De investeringsruimte 2021-2024 is ook lager dan wat in begroting 2020-2023 voor deze jaren was opgenomen. De gevolgen van de investeringsverlaging voor het Meerjaren OnderhoudsPlan van de openbare ruimte zijn een actueel bespreekpunt op de politieke agenda.

FINANCIEEL GESTUURD BEHEER

Op basis van de presentatie is terecht geconstateerd dat de term 'Budgetgestuurd beheer' een andere uitleg kende in de eindrapportage van de SH en daarmee nu niet gebruikt kan worden. We stellen derhalve voor de term "Financieel gestuurd beheer" te introduceren. Middels de begroting stuurt de raad financieel in haar besluit welke middelen ze beschikbaar stelt voor IBOR.

De sturing vanuit de SH is op de maximale schuldquote van de gemeente er daaruit afgeleid een investeringsplafond voor de openbare ruimte. Dit investeringsplafond zorgt voor minder investeringsruimte dan in de vorige begroting was voorzien. Door minder te investeren krijgt de gemeente lagere kapitaalslasten, welke vanaf 2025 deels worden benut om de exploitatie van IBOR te verhogen. Rond 2050 zal het exploitatiebudget het vereiste niveau bereiken om de openbare ruimte te onderhouden. In het huidige vooruitzicht blijft het investeringsbudget 50% achter op het noodzakelijk budget.

TERUGLIK OP DE STRATEGISCHE HERORIENTATIE

Tijdens de politieke avond is een aantal keer verwezen naar de Strategische Heroriëntatie. Voor de transparantie en navolgbaarheid hieronder een toelichting op enkele van de gemaakte verwijzingen:

Prioriteren tussen objectsoorten en op functie

In de SH Eindrapportage Openbare Ruimte staat op pagina 40 de tabel "Ruimtelijk belang rangorde objecten". Op pagina 22 is deze prioritering toegelicht. De rapportage kunt u terugvinden onder 20R.00723.

Op basis van deze lijst worden de beschikbare budgetten verdeeld. De huidige lijst is zo ingestoken dat de 'basis' (auto en fiets)infrastructuur voorrang krijgt boven 'luxe' objecten zoals spelen, meubilair, groen en recreatie.

Gevolgen van de bezuiniging voor het MOP

Het effect van het IBOR investeringsplafond 2021-2030 op het MOP is uitgewerkt na de SH, op basis van de in dat besluit vastgestelde nieuwe investeringsruimte. De effecten op straatniveau waren tijdens de SH nog niet bekend. Wel is in de SH aangekondigd dat het investeringsplafond leidt tot het verschuiven dan wel laten vervallen van projecten. Dit is terug te vinden op pagina 30 van de SH Eindrapportage Openbare Ruimte, onder 20R.00723.

Dit houdt in dat op de korte termijn het Meerjarig Onderhoud Programma (MOP) anders wordt ingestoken. Het 'Woerdens Model' wordt losgelaten en een prioriteitenlijst is gemaakt waarbij wordt gestuurd op het heel en veilig van kritieke infrastructuur. In deze situatie is minder ruimte voor bestuurlijke wensen of wensen van inwoners. Ook blijven in dit scenario de achterstanden in het onderhoud oplopen. Op de lange termijn is de achterstand dusdanig groot dat zelfs de veiligheid niet langer kan worden gewaarborgd. In dit scenario gaat de gemeente conform haar wettelijke taak over tot een overschrijding of over tot afsluiting of verwijdering (veiligstellen).

Gevolgen van oplopende achterstanden

De keuze om een begroting 50% onder het benodigde budget vast te stellen leidt onvermijdelijk tot gevolgen in de openbare ruimte die ook merkbaar zijn voor onze inwoners en op korte termijn al duidelijk zichtbaar worden.

Achterstalligheid betekent dat de openbare ruimte niet langer voldoet aan de functie waar het voor bedoeld is (de auto rijdt niet meer/ komt niet meer door de keuring). De gevolgen worden in toenemende mate door een groter deel van de inwoners van Woerden gevoeld en worden na 1 – 5 jaar duidelijk zichtbaar in de openbare ruimte.

JAARPLAN: PRIORITEREN MET 1 ZAK(JE) GELD VOOR IBOR

Vanuit de SH benaderen we IBOR begroting als 1 zak geld welke we verdelen naar gelang noodzaak en prioritering, waar voorheen de vastgestelde begroting per discipline (verharding, verlichting) was.

In het jaarplan openbare ruimte 2021 wordt OVL hoog geprioriteerd vanwege de veiligheid (investeringsachterstanden) en wordt daar geld voor benut wat initieel was voorzien om bij bomen en speeltuinen vooruit te werken en achterstanden te voorkomen. Hiermee prioriteren we op de gemeentelijke zorgplicht, maar blijven overall de achterstanden oplopen. Dat OVL nu de aandacht krijgt, komt voort uit de achterstandsberekening van 2020 waar deze is becijferd op ruim 3mln euro. Achterstanden vielen echter buiten de SH, derhalve is in de risicoparagraaf van begroting 2021-2024 de achterstand op OVL specifiek opgenomen. Dit risico is ook opgetreden blijkt uit een analyse van deksels die van armaturen waaien en masten die bij inspectie worden afgekeurd. Dit vergt in 2021 tonnen meer dan in de begroting voor de discipline openbare verlichting was voorzien.

De jaarplannen waren voorzien als collegebesluit, maar dienen vanwege bijbehorende verschuiving tussen de investeringen als raadsbesluit vastgesteld te worden. Deze besluitvorming is in voorbereiding. Dat het vaststellen van het MOP en de jaarplannen een collegebevoegdheid is, maar dit alleen mogelijk is met een verschuiving tussen de investeringen wat een raadsbevoegdheid is, is een omissie in het proces. Het college bereidt in het licht van de informatievoorziening en de ingediende motie GRIP op IBOR een raadsbesluit voor om dit proces te verbeteren, waarin de verantwoordelijkheden en wensen van zowel raad als college meegenomen worden.

VEILIGHEID VAN DE OPENBARE RUIMTE

Op de politieke avond kwam de overlast van bezwijkende huisaansluitingen aan bod en de onveiligheid die dat geeft. Belangrijk is te beseffen dat de gemeente niet van voordeur tot voordeur verantwoordelijk is voor de buitenruimte en alle daarin of daaronder gelegen voorzieningen. Onze verantwoordelijkheid doet uiteraard niks af aan de overlast die wordt ervaren en die wij wel degelijk onderkennen.

De gemeentelijke zorgplicht richt zich op de openbare ruimte en daarbinnen allereerst op de weg (zowel straat als stoep) omdat de wegen(verkeers)wet de hoogste eisen stelt aan beheer. De beoordeling van de kwaliteit van de weg wordt elke twee jaar door een extern inspectiebureau conform landelijke normeringen uitgevoerd.

Buitengemeentelijk eigendom

In het geval van riolering gaat bij de erfgrans ook het eigendom over en is de huisaansluiting daarmee geen gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dit is ook zo vastgesteld in het Gemeentelijk Water Plan (GWP, bijlage 1, blz. 38). Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de riolering binnen het gebied waar de gemeente ook grondeigenaar is: de daadwerkelijke openbare ruimte.

In het geval van andere NUTS partijen, ligt de verantwoordelijkheid bij die betreffende partij met de afspraken zoals zij die hebben gemaakt. Meestal zit de aansluiting van deze voorzieningen in de woning (daar waar de meter zit) en is de huisaansluiting dus wel eigendom van betreffende NUTS-partij. Als gemeente hebben wij hierin geen betrokkenheid. Specifiek het voorbeeld van de gasaansluiting, daarvan is Stedin de eigenaar. Veelal zijn zij in staat om problemen "in de voortuin" te verhelpen, als gemeente zijn we daarvan dan ook niet op de hoogte. Als gemeente voeren wij NUTS-overleggen waarin wij onze reconstructieplannen aangeven en vragen of zij tegelijk mee willen, andersom kan de NUTS ons daar vragen als zij in een gebied problemen hebben, of wij met hen willen optrekken. Binnen de gemeente Woerden is het nog niet voorgekomen dat projecten vanuit NUTS door zettingsproblematiek zijn geïnitieerd en ook in de gevallen waar projecten zijn verschoven na de SH, heeft de NUTS niet aangegeven dat dit voor hen onmogelijk is. Met andere woorden: ook Stedin als eigenaar en verantwoordelijk geeft daarmee aan dat zij de huidige situatie kan handhaven en ja daar kunnen soms incidenten optreden maar zij zijn ook ingericht om die te bestrijden.

PRIORITERINGSTABEL OPENBARE RUIMTE

Omdat tijdens de SH duidelijk werd dat de beschikbare budgetten ver onder de benodigde middelen voor instandhouding van de openbare ruimte zouden liggen, was een handvat nodig voor prioritering. Prioritering van objecten is nodig om met de beschikbare middelen keuzes te maken, welke objectief, eenduidig en uitlegbaar zijn. Hiervoor is tijdens de SH de prioriteringstabel in het leven geroepen. Aan de hand van deze prioritering worden het MOP en Jaarplannen voor de openbare ruimte opgesteld.

De door het college voorgestelde prioritering is door u als raad overgenomen, maar deze draaiknop voor de raad is niet expliciet door de raad besproken. De insteek van de huidige prioritering is om het algemeen belang van mobiliteit (bereikbaarheid) boven recreatie te stellen. Ook is meegewogen dat de wettelijk zorgplicht voor wegen zwaarder is dan die voor andere objectsoorten.

Wij wijzen er op dat de raad aan deze knop kan draaien door de volgorde van objectsoorten te wijzigen. Indien de raad de prioriteringstabel wens te wijzigen, dient dit gewoonlijk in het voorjaar te gebeuren in aanloop naar de plannen voor het nieuwe begrotingsjaar. Gegeven de SH pas in het najaar is afgerond bieden wij u de mogelijkheid de prioriteringslijst voor planjaar 2022 nog te herzien, doch uiterlijk voor 1 juni 2021 de nieuwe lijst vast te stellen.

INFORMATIEVOORZIENING

De raad heeft duidelijke signalen afgegeven dat zij zich onvoldoende geïnformeerd voelt over de openbare ruimte. Wij stellen daarom voor om naast de P&C-cyclus een structurele informatiestroom naar de raad in te richten. Naast de structurele informatievoorziening kunnen uiteraard op initiatief van het college dan wel op verzoek van de raad specifieke thema-avonden geïnitieerd worden als daar aanleiding toe is.

De voorgestelde structurele IBOR informatiestroom is als volgt opgebouwd:

1. IBOR zomer RIB
 - a. Voortgang van lopende projecten
 - b. Terugblik op het jaar, zoals bijvoorbeeld de voorjaars- en kadernota
 - c. Vooruitblik op de rest van het jaar, zoals eventuele risico's, uitloop of tegenvallers
2. IBOR winter RIB
 - a. Voortgang van lopende projecten
 - b. Nieuwe meerjarenplan + Jaarplan
 - c. De huidige kwaliteit van het areaal
 - d. Terugblik op het jaar, zoals bijvoorbeeld de najaarsnota en de risicoparagraaf uit de begroting.
3. IBOR thema-avond MOP & Jaarplan (rondom de Winter RIB)

Omdat in 2022 de gemeenteraadsverkiezingen gepland staan en de openbare ruimte daarin mogelijk een van de speerpunten van campagnes kan zijn, willen wij dit jaar eenmalig het inzicht in de kwaliteit/achterstanden opnemen in de zomer RIB. Hiermee is de informatie tijdig beschikbaar voor de uitwerking van de verkiezingsprogramma's.

BIJLAGEN

- Toelichting herprioritering projecten MOP 2021-2023 separaat bijgevoegd
- Presentatie politieke avond dd. 1 april 2021 toegevoegd aan documenten op website www.gemeenteraad.woerden.nl